

Zwierpaadjes en gonzende weilanden

Als het langzaam sneeuwt 'krokkelt' het, bedacht Jet Hofstra uit Hoornsterzwaag en stuurde dit woord naar Arita Baaijens. En 'pijpenkrullenweer'? Dat is vochtig weer waar je haar van gaat krullen.

JANTIEN DE BOER

'Ah, pijpenkrullenweer', zei de moeder van Kate Schlingemann uit Hartwerd vroeger als haar dochter met lange krullen uit school thuis kwam. „Ik vond het vreselijk, ik wilde helemaal geen pijpenkrullen”, zegt Schlingemann nu.

Maar ze onthield het woord, voor mistig, grijs weer „waarin alles glinstert van het vocht” en stuurde het naar ontdekkingsreiziger en schrijfster Arita Baaijens die op zoek is naar nieuwe en „ondergestofte” woorden die iets vertellen over de Nederlandse natuur en het landschap.

Veel culturen hebben taal om de verwantschap van mensen met de natuur uit te drukken, vindt Baaijens. „Maar wij zijn daar niet zo goed in.” Daarom riep ze vorige maand in deze krant mensen op om vondsten in te sturen voor een 'Woordenboek voor de toekomst'.

De eerste nieuwe woorden zijn al binnen, al dan niet vertaald uit het Fries. 'Krokkelen' komt bijvoorbeeld van 'krôkje', een woord dat gebruikt wordt om heel licht, fijn sneeuwen te beschrijven.

Kate Schlingemann tussen het fluitenkruid in een berm vlakbij haar boerderij. FOTO NIELS DE VRIES

'Fluitenkruid, mijn lievelingsplant, laat zwierpaadjes nog meer zwieren'

En het lievelingswoord van Kate Schlingemann is de 'lytsepykjeswike'. Ze bedacht de term zelf. „De lytsepykjeswike is vergelijkbaar met de 'rokjesdag' van columnist Martin Bril”, zegt ze. Het omschrijft de eerste echte lenteweek, als er een belofte in de lucht hangt. „In de lytsepykjeswike voel je dat alles verandert, het is een week van 'vol verwachting klopt ons hart'.”

Eenmaal op dreef kwamen er veel meer woorden bovendien om te laten opnemen in het woordenboek van Baaijens. „Ze fladderen als vlindertjes mijn hoofd binnen”, zegt dichter, tekenaar en schrijver Schlingemann. Het Nederlandse 'zindergras', in het Fries 'davergers', beschrijft bijvoorbeeld grasland waarin het krioelt van het leven. „Gras met mugjes, vliegjes, duikzwaluwen en opwippende hazenoren erin.” En een gúnzjgreide? „Dat is een weiland vol davergers oftewel zindergras.”

Ook mooi zijn 'zwierpaadjes', vindt ze. „In het Fries noem ik ze 'swirreldykjes'. Dat zijn oude weggetjes die zich door het open Friese landschap slingeren. Met of zonder kromme wilgen aan weerszijden.” En met fluitenkruid in de bermen? Schlingemann: „Fluitenkruid is absoluut mijn favoriete plant. Fluitenkruid laat zwierpaadjes nog meer zwieren.”

Arita Baaijens is ondertussen net terug uit Ierland, waar ze door verlaten landschappen trok. Ze laafde zich er aan verhalenvertellers die Iers-Gaelsch spraken. „Daarbij vergeleken is het Nederlands een gecastreerde taal. Het Gaelsch is zo expressief. Net als het Fries.”

Ze hoopt op nog veel meer woorden. De komende maanden breidt ze haar zoektocht uit naar de rest van Nederland. Wie overigens een idee of gevoel heeft, maar er zelf geen nieuw woord voor kan bedenken, mag zich ook bij haar melden.

www.paradijsindepolder.nl